

היו הכוחות מתדרכים לקראת הצניחה במוצא המזרחי של המיתלה. שינוי כזה לפני ההמראה, בוודאי שלא היה רצוי למפקדת הגדוד. הגדוד אכן צנח בשעה 1659 בדמדומי השקיעה במבוא המזרחי של המיתלה. הפיזור היה קטן ואחרי הליכה מאומצת, שנמשכה פחות משעתיים, הגיעו הצנחנים ליעדם בסמוך למצבת פארק.

סיכום

מודיעין בזמן אמיתי, אשר הובא על ידי סיור בגובה נמוך של טייסי "מיסטר", שעות ספורות לפני ההצנחה, ואשר לא היה כל ספק למידת דיוקו, לא נוצל בצורה הנכונה. ניצולו המושלם, כלומר החלטה לחזור לתוכנית המקורית ולהצניח את הכוח במבוא המערבי של המיתלה, היה מבטל את הצורך בתנועת הצנחנים מערבה, ועמו את "קרב המיתלה" עקוב הדם. ראוי פרשה זו לשמש לקח לעתיד.

הלילה לידיעת אלון פיקוד הדרום, אל"מ אסף שמחוני, למח"ט הצנחנים 202 סא"ל אריק שרון ולמג"ד 890 רס"ן רפאל איתן ("רפול"). הם לא הביעו כל התנגדות להחלטה זו.

שינויים אלה הובאו גם לידיעת מפקדת חיל-האוויר. המפענח הראשי של מודיעין אוויר, רס"ן משה מלר, העלה השגותיו על ממצאי אמ"ן בפני הגורמים הממונים עליו. למחרת בבוקר, ב-29 באוקטובר 1956, הוזעק למוצב הפיקוד העליון, והעלה השגותיו פעם נוספת תוך הדגשה כי "המחנה אינו אלא מחנה עבודה". על פי המלצת חיל-האוויר, הוחלט להוציא באותו היום סיור אווירי לשטח, כדי למנוע כל ספקות.

בשעה 0935 המריאו שני מטוסי "מיסטר" מחזור לביצוע המשימה. הגיחה בוצעה בגובה נמוך מאוד ונמשכה כ-50 דקות. בשעה 1050 נחתו המטוסים בחזור. התחקיר שהחל בשעה 1105 נמשך 15 דקות. זה לא השאיר כל ספקות: שום כוח צבאי איננו חונה במיתלה. במקום נתגלה מחנה של מתקני כבישים, כולל מספר צריפונים, אוהלים וחביות זפת במצבורים.

בשעה 1330, כארבע שעות לפני ההצנחה, נערך בעקרון מסדר היציאה של הצנחנים. באותו מעמד נשאל מפקד גדוד 890, רס"ן איתן, על ידי עוזר ראש אג"מ אל"מ עוזי נרקיס, שהוזעק למקום, אם עדיין ניתן לשנות את אתר ההצנחה — תשובתו של רפול הייתה שלילית (בשלב זה

1956, וביטלה למעשה את קודמתה, "קדש 1". המבוא המערבי של מיצר המיתלה נבחר כאתר ההצנחה בהיותו האזור ההררי היחיד הגובל בתעלת סואץ (כ-30 ק"מ ממנה), והוא שירת אפוא את היעד המדיני של תכנית "קדש 2" — ליצור איום צבאי על התעלה על-ידי תפיסת יעדים צמודים לתעלה.

גיחת הצילום הנוספת במעבר המיתלה, ב-28 באוקטובר, נערכה בשעות 1240-1500, על פי הזמנת אמ"ן מאותו יום בשעה 0430. בדו"ח הפענוח, שהופץ לקראת חצות, צוין כי המאהל גדל בכ-18 אוהלים צבאיים, בהשוואה לגיחת הצילום מ-6 באוקטובר, והוא כולל עתה 27-29 אוהלים, שלושה צריפונים, שניים או שלושה כלי-רכב וערמות חול או חצץ.

נתונים אלה, שהועברו מיד לאג"מ מבצעים, עוררו את החשד כי במוצא המערבי של המיתלה חונים כוחות צבא בסדר גודל של פלוגה. הערכה זו התבססה על סוג האוהלים הצבאיים (אוהלי "פעמון", על פי מאמרו של סא"ל [מיל] יוסף בן-זאב), פיזורם כערוצי הוואדיות, והגידול במספרם, לעומת גיחת הצילום הקודמת ב-6 באוקטובר. כדי למנוע הפתעות החליט ראש אג"מ אלון מאיר עמית, בליל 28-29 באוקטובר, לשנות את אתר ההצנחה למוצא המזרחי של המיתלה, למזלג הכבישים מיתלה-נחל-ביר-חסנה, בקרבת מצבת פארק. ההודעה על השינוי הועברה באותו

תחושת דחיפות עליונה

בעקבות מאמרו של חזי סלומון, "השפעת ארגוני המודיעין של היישוב על הערכת המצב של

בן-גוריון: 1946-1947, מערכות 309

ד"ר אלחנן אורן

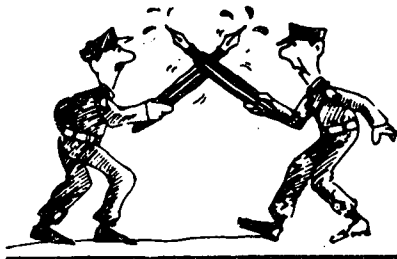
והוחמרה: — הוברר שמדינות ערב אכן מתכוננות להתערבות צבאית. — בקיץ עוד אפשר היה להניח שתחול תקופת מעבר של שנתיים עד סוף הממשל הבריטי וזאת, בין השאר, לאור התקדים של תקופת מעבר, שהציעה ועדת פיל בתכנית החלוקה שלה משנת 1937. אך, עד הסתו הוברר

1947 "מיתן" את הערכתו, וביטא את אמונתו שהיישוב יוכל לעמוד בפני הפולשים. המחבר אף מנסה להסביר את "התפנית" שחלה בהערכתו ומציע ארבע תשובות, אלא שאינו מוצא מקום להכריע ביניהן.

רומה שאין המחבר מוצא תשובה מספקת, מפני שאין מקום לעצם השאלה. הערכתו של בן-גוריון לא מותנה מאז הקיץ, אלא הלכה

חזי סלומון אמר לבחון, במאמרו בחוברת 309, אם ואיך הושפע בן-גוריון מארגוני המודיעין של היישוב בגיבוש הערכותיו המדיניות. הנושא חשוב לגבי התקופה הנחקרת — 1946-1947, ועוד יותר לגבי מלחמת העצמאות.

המחבר טוען (בעמ' 36), שעד קיץ 1947 היה בן-גוריון חדור חשש, שצבאות ערב הסדירים יפלו, כוונה להשמיד את היישוב, ואילו בסתו

שהבריטים יקדימו לצאת, וכי מלחמה עלולה להתלקח ללא דיחוי.
כל מה שאמר וכתב בן-גוריון באותם חודשים, מעיד על תחושת הדחיפות העליונה המפעמת בו. מדי פעם הוא נדהם מאי-יכולתו להדביק בתחושתו את אנשי הביטחון ואת אישי הציבור. תחושה זאת דרבנה אותו להתפשר עם צמרת ה"הגנה" על בניין הכוחות למלחמה, לשגר את שליחי הרכש לחו"ל, להקים את "ועד הביטחון" מחדש ולהרחיבו, ולהחיש את ההכנות למלחמה. מרצע, איפוא, למחבר לעיין שוב בדברי בן-גוריון, וכן במה שהעלו חוקרי התקופה והאיש, כגון, י. סלוצקי, מ' פעיל, מ' בר-זוהר, וי' גלבר, שכולם תמימי דעים — למרות השוני בגישותיהם — בדבר ההערכה

המחמירה והולכת לסכנת המלחמה והפלישה מקיץ 1947 ואילך.

כיוון שהמחבר הגיע להערכה מופרכת מעיקרה, אעיר על פרט אחד, שמא ניתן להקיש ממנו על הכלל. המחבר מביא (בעמ' 36, טור א') מדברי בן-גוריון לאמור: "...אם לא תהיה החלטה נוחה...", ולהלן מסיק המחבר מכך שבמקרה כזה "היישוב לא יציית להחלטת או"ם" (הדגשות שלי). אולם מה נעשה, ובמקור כתוב: "אם לא תהיה החלטה", וכלל לא מופיעה המלה "נוחה". הסיבה פשוטה, בהקשר של המובאה: באוקטובר 1947 נצטיירו רק שתי אפשרויות מדיניות:
א. החלטה "נוחה", כלומר החלטה על חלוקה, כהצעת ועדת או"ם או

ב. אי-החלטה, אם לא יושג בעצרת האו"ם הרוב הדרוש, של שני שלישים.

ובכן, טעות בהבנת המקור גררה "תיקון" מוטעה במובאה, וממנה הפליג המחבר לטעות בעניין מדיני מרכזי — היחס להחלטה הצפויה של האו"ם...

נושא המחקר כולו ראוי אפוא להרהור שני של המחבר, ולבחינה מחדש.

